

бідних. Однак милостиня залишається головним видом благодійності для християнства.

Однак змінюються епохи, соціально-економічні підстави цивілізації, виникають і нові ментальні установки у всіх сферах. Все це призводить до відповідних змін і в галузі благодійництва. Світ починаючи з XVII ст. поступово втягується в нову систему соціальних відносин, яка заміщує собою традиційні патріархальні структури. Церква втрачає роль головного ідеолога і суб'єкта благодійної діяльності, але стрімко зростає кількість бродяг, жебраків, просто бідних робітників, селян, ремісників, з якими вона раніше і працювала. Починається і переосмислення феномену благодійності як духовної і практичної цінності. Судження набувають більш різкий характер, відчувається вплив атеїзму і ворожість по відношенню до церкви. Такі ідеї висловлюються в основному в працях французьких філософів – просвітників Д. Дідро, Вольтера, П. Гольбаха тощо.

Однак основні семантичні константи добротності фактично не змінилися з часів Марка Тулія Цицерона. Проте, благодійність як духовна і релігійна цінність має бути вивчена після довгих років «радянського забуття», а наукове дослідження феномену благодійності допоможе краще зрозуміти механізми та засоби допомоги нужденним, що є досить актуальним для сучасної України.

Література

1. Платон. *Сочинения*. СПб.: «Странник». 1863. Ч. 3-4. 470 с.
2. Марк Туллий Цицерон. (1999) *О старости, о дружбе, об обязанностях*. М.: Эксмо-Пресс. 528 с.

БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Олексій Ільїн

викладач, аспірант

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

У сучасному світі соціальна відповідальність є важливою цінністю, яка являється однією з передумов стабільного розвитку суспільства, зниження ризику соціальних конфліктів, послаблення соціальної нерівності. Необхідно зазначити, що важлива не лише відповідальність з боку приватного сектору (підприємств, корпорацій), але також й держави, кожної окремої людини – за майбутнє свого міста, країни, світу. Соціальна відповідальність, на думку О. А. Грішнова,

відноситься до базових цінностей, яка проявляється в інструментальних цінностях щоденної поведінки людини як носія певних соціальних ролей, прикладом, працівника, споживача, сім'янина, студента тощо [2, с. 110]. Цінність соціальної відповідальності формує певні норми – правила поведінки, побудовані на прийнятті даної цінності. При цьому цінності можуть бути як індивідуальними, так і груповими. Одним з показників високого рівня розвитку соціальної відповідальності є, на нашу думку, благодійність як норма поведінки, готовність людини або бізнесу безкорисно допомогти іншому

Як пише А. Д. Шастун, «формування концепції соціальної відповідальності почалося зі змін у трудовій сфері західних країн, які займалися розробкою та успішною реалізацією принципів соціальної відповідальності ще з 50-х рр. ХХ ст.» Розвиток соціальної відповідальності почався з постанови таких важливих питань, як використання дитячої праці, загибель людей на виробництві тощо, що сприяло формуванню концепції відповідальності бізнесу перед суспільством, де ключовим її джерелом була благодійність, яка, проте, не була регулярною та не була частиною стратегічного плану компаній. В подальшому розвиток соціальної відповідальності був тісно пов'язаний з захистом прав людини та відповідальністю бізнесу перед суспільством у вирішенні, наприклад, екологічних проблем [3, с. 23-25].

Визначаючи соціальну відповідальність, Т. О. Чепульченко вказує на те, що вона розглядається «як форма взаємозв'язку і взаємодії суспільства і особи». На думку дослідника, з розвитком суспільства діючі соціальні норми стали більш різноманітними, що обумовило виникнення декількох видів соціальної відповідальності, які знаходяться в нерозривній єдності: політична, моральна, юридична та ін. Їх сутність полягає в обов'язках індивіда виконувати відповідні вимоги, які ставить перед ним суспільство, держава, колектив. Дослідник наголошує на важливості морально-етичного аспекту відповідальності людини, в першу чергу, перед собою [1].

На нашу думку, соціальна відповідальність має три площини виміру: вимір держави, вимір бізнесу та вимір конкретної особистості. Важливо зазначити, що вони є взаємопов'язаними та взаємообумовленими. Так, концепція «держави загального благоустрою» прямо постулює концепцію відповідальності держави за тих людей, які у певних життєвих обставинах потребують допомоги. Крім того, своїми законодавчими актами держава створює передумови для розвитку благодійності, забезпечуючи певні компенсаційні механізми благодійникам. На рівні бізнесу важливо відзначити, що в Україні традиція благодійності дворян та

меценатів має давню історію, своїм корінням сягаючи традицій меценатства XIX ст. Рівень бізнесу тісним чином пов'язаний з благодійністю та відповідальністю особи.

Для прийняття та поширення соціальної відповідальності як цінності, на думку О. А. Грішнова, необхідне її прилюдне проголошення й затвердження, поширення благодійності через заплановані заходи, використання нової системи цінностей у перегляді показників роботи та постановці цілей, врахування ключових цінностей як умови входження в організацію, відображення та закріплення цінностей у програмах підвищення кваліфікації, управлінського розвитку [2, с. 113]. Фактори, які впливають на благодійну поведінку особи, можливо поділити на дві групи: особистісні та соціальні. До першої групи факторів відносяться зокрема соціальна відповідальність, проте існують й інші причини, які у поєднанні з нею стимулюють благодійну поведінку, зокрема, мотиваційна сфера особистості у цілому, певні риси характеру, спрямованість особистості, її цінності та ідеали. До другої групи факторів відносяться традиція та досвід благодійної діяльності у населення, тобто наскільки традиційним є благодійність відносно тієї чи іншої групи населення, наявність інформації про потребу допомоги в конкретній установі чи організації, прозорість та правильне використання коштів, виключення шахрайства та запобігання корупції, створення необхідних умов для діяльності благодійних організацій, ступінь підтримки благодійних організацій (інформаційна, політична, кадрова), нормативно-правове забезпечення благодійності, наявність відповідних інститутів (благодійних організацій, громадських організацій, благодійних фондів тощо).

Зв'язок благодійності та соціальної відповідальності чітко вдивляється при розумінні соціальної відповідальності як безоплатної і безкорисної допомоги, але є й інше трактування цього терміну – як інституціоналізованого процесу створення суспільних благ. У першому випадку на перший план виступає відповідальність людини, яка підштовхує її внутрішньо до благодійних вчинків. Благодійність цікава тим, що альтруїстична поведінка контрастує з моделлю «раціональної» людини. Інституційно вона підтримується суспільством, самою історією країни, коли створюється певний звід правил, яким повинна слідувати людина. Ці правила визначають різні форми благодійності, ставлення до неї в суспільстві: підтримку або засудження, створення механізму компенсації через підвищення соціального статусу тощо. Так, якщо мова йде про систему перерозподілу частини коштів багатих на користь тих верств населення, які можуть використовувати ці кошти з більшою користю, то благодійники як винагороду отримують соціальні вигоди, які виражаються, наприклад, в увазі суспільства, наданні їм певного кредиту довіри

тощо. Основними інститутами благодійництва є благодійні фонди, адже саме вони збирають і перерозподіляють кошти. Крім того, їм належить центральне місце у формуванні певних цінностей, окремо – у поширенні цінності соціальної відповідальності. Важливу роль дані фонди відіграють також і в поширенні інших цінностей – згуртованості населення, демократії, свободи вибору і т.п.

Відповідальність людини є одним з показників його розвитку як члену суспільства, вона показує готовність виконувати свої обов'язки, давати відповідь за своє майбутнє. Лише вільна людина може бути відповідальною, і лише така людина може віддавати від щирого серця. Проте є і інший підхід, більш прагматичний. Оскільки не кожна людина володіє необхідними моральними якостями, цілком допустимо створювати спеціальні механізми, які б стимулювали розвиток благодійності. До таких механізмів відносяться матеріальне стимулювання, перш за все – податкове, увага з боку суспільства, відзначення благодійника тощо.

Отже, у сучасному світі благодійна діяльність є важливим фактором стабільного розвитку суспільства. Витоками благодійної діяльності може бути як соціальна відповідальність людини, так і соціальні та правові механізми. Значення соціальної відповідальності полягає в тому, що людина сама починає відчувати свою відповідальність за розвиток своєї країни та світу.

Література:

1. Чепульченко Т. О. (2010) *Соціальна відповідальність: поняття та сутність*. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць.. № 1 (5). С. 137-142.
2. Грішнова О. А. (2011) *Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні*. Демографія та соціальна економіка. №. 1. С. 39-46.
3. Шастун А. Д. (2016) *Забезпечення розвитку трудової сфери на засадах соціальної відповідальності* : автореферат дис. ...канд. екон. наук : 08.00.07: Київ.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА УГОДА

ЯК «ЗАСІБ» УНИКНЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШАХРАЙСТВО

Костянтин Іскров

кандидат юридичних наук

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Буденні справи кожної людини наповненні очікуваннями, і в тому числі тими, які зможуть покращити її життя, що зокрема досягається за рахунок набуття